

Asia: 1/41/2016

Lausuntopyyntö yleisen tietosuoja-asetuksen täytäntöönpanotyöryhmän (TATTI) mietinnöstä ja työryhmän ehdotuksesta hallituksen esitykseksi uudeksi tietosuojalaiksi

1 luku. Yleiset säännökset

Yleiset kommentit

Hämeenlinnan hallinto-oikeus pitää po. ehdotusta hallituksen esitykseksi yleisesti ottaen työlle asetettujen tavoitteiden mukaisena. Hallinto-oikeus kuitenkin esittää joitakin kannanottoja ja kommentteja, joita toivotaan jatkokäsittelyssä otettavan huomioon.

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

-

2 luku. Käsittelyn oikeusperuste eräissä tapauksissa

Yleiset kommentit käsittelyn lainmukaisuutta koskevasta 3 §:stä.

Ehdotettua pykälää voidaan pitää tarkoituksenmukaisena ja perusteltuna.

Yleiset kommentit erityisiä henkilötietoryhmiä koskevasta 5 §:stä ja rikostuomioita ja rikkomuksia koskevasta 6 §:stä.

-

Tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamiseen lapselle sovellettavan ikärajan tulisi olla:

-

Ikärajaa koskevat perustelut

-

3 luku. Valvontaviranomainen

Yleiset kommentit suullista käsittelyä seuraamuslautakunnassa koskevasta 16 §:stä

Ehdotuksen 16 §:ssä on säädetty, että suullinen käsittely voitaisiin järjestää seuraamuslautakunnassa vain samoissa tilanteissa kuin hallinto-oikeudessa. Hallinto-oikeuden käsityksen mukaan olisi hyvä vielä tarkentaa, onko rekisteröity asianosainen hallinnollisen sakon määräämistä koskevassa asiassa ja voiko hän valittaa lautakunnan päätöksestä hallinto-oikeuteen. Ilmeisesti rekisteröidyn ei ole tarkoitus olla asianosainen, koska asia tulisi vireille seuraamuslautakunnassa tietosuojavaltuutetun toimesta. Asianosaisuuskysymystä olisi kuitenkin hyvä perusteluissa tarkentaa.

Muut yleiset kommentit valvontaviranomaista koskevasta 3 luvusta.

Ehdotuksen 15 §:n 2 momentissa oleva äänestysäännös poikkeaa rangaistuksenluonteisten seuraamusten osalta hallintolainkäyttölain sääntelystä, mutta hallinnossa on luonnollisesti mahdollistakin säätää toisin.

4 luku. Oikeusturva ja seuraamukset

Yleiset kommentit käsittelyn viivästymistä koskevasta 23 §:stä.

-

Tulisiko yleisen tietosuoja-asetuksen 83 artiklan mukaisia hallinnollisia sakkoja voida kohdistaa myös viranomaisiin ja julkishallinnon elimiin?

kyllä

Perustelut

Tietosuoja-asetus edellyttää hallinnollisia sakkoja koskevan järjestelmän käyttöön ottoa. Nykyisenkin lain mukaan tietosuojavaltuutetun määräyksen tehosteeksi voidaan asettaa uhkasakko, joka voidaan kohdistaa myös viranomaiseen. Tilanteet, joissa viranomaisille asetettaisiin hallinnollinen sakko tulisivat todennäköisesti olemaan käytännössä harvinaisia. Mahdollisuus hallinnollisen sanktion määräämiseen on syytä olla olemassa.

Mikäli vastaus hallinnollisten sakkojen kohdistamista viranomaisiin koskevaan kysymykseen on ei, pyydetään esittämään näkemys vaihtoehtoisesta seuraamusjärjestelmästä.

Tietosuoja-asetus näyttäisi edellyttävän hallinnollista oikeussuojakeinoa viranomaisen passiivisuuden varalta. Vastaavaa sääntelyä ei ole käytössä muualla lainsäädännössä. Sakon asettamismahdollisuutta on pidettävä parempana vaihtoehtona kuin sääntelymallia, jossa viranomaisen katsottaisiin hylänneen hakemuksen, jos asiaa ei ole ratkaistu määräajassa. Näin asiassa saataisiin ensi asteen ratkaisu.

Muut yleiset kommentit oikeusturvaa ja seuraamuksia koskevasta 4 luvusta.

Ehdotettu sääntely johtaa siihen, että sama asia voi olla vireillä yhtä aikaa hallinto-oikeudessa (tietosuojavaltuutetun antaman määräyksen osalta) ja seuraamuslautakunnassa (hallinnollisen sakon määräämisen osalta). Lakiehdotuksen mukaan asian käsittely seuraamuslautakunnassa ei estäisi tietosuojavaltuutetun päätöksestä tehdyn valituksen käsittelyä. Tietosuojavaltuutetun olisi ilmoitettava tuomioistuimelle seuraamuslautakunnalle tekemästään esityksestä. Seuraamuslautakunnan päätöksestä saisi valittaa hallinto-oikeuteen. Saman asian yhtä aikainen käsittely kahdessa menettelyssä voi aiheuttaa ongelmia. Ainakin joissakin tapauksissa saattaa olla

tarkoituksenmukaista odottaa hallinto-oikeudessa seuraamuslautakunnan ratkaisua, jotta samaan asiakokonaisuuteen liittyvät valitusasiat voidaan ratkaista samalla kertaa ja ennakkokäsitykseen liittyvät esteellisyysongelmat vältetään. Käsittelyaika saattaa tällöin muodostua pitkäksi etenkin jos hallinnollisen sakon määräämistä koskevassa asiassa toimitetaan suullinen käsittely.

5 luku. Tietojenkäsittelyn erityistilanteet

Yleiset kommentit henkilötietojen käsittelyä journalistisia, akateemisen, taiteellisen tai kirjallisen ilmaisun tarkoituksia varten koskevasta 27 §:stä.

-

Yleiset kommentit tieteellisiä ja historiallisia tutkimustarkoituksia sekä tilastollisia tarkoituksia varten tapahtuvaa käsittelyä koskevista poikkeuksista ja suoja-toimista

Henkilötietolaissa toimituksellisia tarkoituksia varten tapahtuvaa tietojen käsittelyä koskevat poikkeukset koskevat myös henkilötunnuksen käsittelyn edellytyksiä. Lakiehdotuksen 27 §:ssä ehdotetut poikkeukset eivät koske lakiehdotuksen 29 §:ää. Ehdotettu sääntely näyttäisi siten merkitsevän muutosta vallitsevaan oikeustilaan, vaikka lakiehdotuksen perustelujen mukaan tietosuojalain 29 §:llä pyrittäisiin säilyttämään nykytila. Kysymys tiedotusvälineen oikeudesta saada tieto viranomaisen asiakirjasta siten, ettei henkilötunnusta ole poistettu, on ollut esillä asiakirjajulkisuutta koskevissa valitusasioissa ja siitä on ollut kysymys myös KKO:n ratkaisussa 2004:15.

Muut yleiset kommentit tietojenkäsittelyn erityistilanteita koskevasta 5 luvusta.

Lisäksi olisi hyvä kiinnittää huomiota julkisuuslain ja henkilötietojen suojaa koskevan lainsäädännön yhteensovittamisen ongelmaan. Julkisuuslain 16 §:n 3 momenttia sovelletaan luovutettaessa tietoja viranomaisen henkilörekisteristä. Tietosuoja-asetuksen henkilörekisterin määritelmä poikkeaa sanamuodoltaan henkilötietolaissa säädetystä henkilörekisterin määritelmästä. On epäselvää, miten tämä vaikuttaa käytännössä tiedon antamiseen viranomaisten asiakirjoista julkisuuslain 16 §:ssä mainituilla tiedon antamistavoilla. Julkisuusperiaatteen kannalta olisi tärkeää, ettei tietosuoja-asetuksen voimaantulo ainakaan laajenna julkisuuslain 16 §:n 3 momentin ensimmäisessä virkkeessä säädetyn rajoituksen soveltamisalaa käytännössä.

Tuomioistuinten arkistoissa olevia taltioita ei nykyisen tulkinnan mukaan ole katsottu henkilörekisteriin kuuluviksi asiakirjoiksi (KKO: 2004:15). Tietosuoja-asetuksen johdanto-osan kohta 26 näyttäisi tukevan käsitystä, jonka mukaan arkistoidut taltioasiakirjat yhdessä diaaritietojen kanssa muodostavat henkilörekisterin. Julkisuuslain 16 §:n 3 momentin tulkinnan sitomisessa tällaiseen rekisterikäsitykseen on se ongelma, että tuomioistuinten ja viranomaisten päätöksistä ei voitaisi antaa henkilötietoja sisältäviä kopioita tiedustelematta tiedon pyytäjältä tietojen käyttötarkoitusta siten kun julkisuuslain 13 §:n 2 momentissa säädetään. Kuitenkin julkisuuslain lähtökohtana on, että julkisista viranomaisen asiakirjoista tietoa pyytävän ei tarvitse perutella pyyntöään. Nyt näyttäisi siltä, että tuo lähtökohta on muodostumassa poikkeukseksi ja yleisön tiedon saantioikeudet jonkinasteisesti kaventuivat.

Laki rikoslain 38 luvun 9 §:n ja 10 §:n 3 momentin muuttamisesta

Yleiset kommentit tietosuoja-rikosta koskevasta 9 §:stä.

Muut mahdolliset kommentit

Muita huomioita työryhmän mietinnöstä ja ehdotuksesta hallituksen esitykseksi

Hallinto-oikeus kiinnittää vielä huomiota sakon täytäntöönpanosta annetun lain muuttamista koskevan lakiehdotuksen perusteluihin. Esitysluonnoksen yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan, että "Koska tietosuojalakiin ei ehdoteta otettavan sakon täytäntöönpanoa koskevaa erityissäännöstä, olisi hallinnollisen sakon määräämistä koskeva päätös täytäntöönpanokelpoinen hallintolainkäyttölain 31 §:n mukaisesti silloin, kun se on saanut lainvoiman"

Perusteluissa viitatus pykälän 3 momentissa kuitenkin säädetään, että jos asiassa tarvitaan valituslupa, valitus ei estä täytäntöönpanoa paitsi silloin, jos valitus käy täytäntöönpanon johdosta hyödyttömäksi tai jos korkein hallinto-oikeus kieltää täytäntöönpanon. Ehdotetun tietosuojalain 22 §:n 2 momentin mukaan hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Hallinto-oikeus jättää harkittavaksi, olisiko sääntelyä tältä osin syytä vielä harkita tarkemmin.

Pitkäranta Ann-Mari
Hämeenlinnan hallinto-oikeus